

Newsletter-ul este elaborat în baza emisiunii radiofonice din 23 noiembrie 2013, realizate de Asociația pentru Politică Externă (APE) în comun cu Friedrich-Ebert-Stiftung (FES). Emisiunea este difuzată de postul public Radio Moldova și de Radio Vocea Basarabiei. Emisiunea este parte a proiectului FES și APE „Dialoguri de politică externă”.

foreign policy association
APE
asociația pentru politică externă

**FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG**

NEWSLETTER

BULETIN LUNAR • NOIEMBRIE 2013 • NR.8 (93)

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

TEMELE EMISIUNII:

- Opinii ale liderilor partidelor reprezentate în Parlament despre semnificația pentru Republica Moldova a summitului Parteneriatului Estic de la Vilnius din 28-29 noiembrie. Interviuri cu **Valeriu Streleț** (PLDM), **Marian Lupu** (PDM), **Ana Guțu** (PLR), **Valeriu Munteanu** (PL), **Mihai Godea** (CAD), **Dmitrii Petrenco** (PCRM), **Igor Dodon** (PSRM).
- Acordul de Asociere cu UE: o șansă istorică pentru Moldova. Un editorial al directorului executiv al Asociației pentru Politică Externă, **Victor Chirilă**.

Ultima perioadă a fost marcată de o serie de evenimente importante pentru Republica Moldova.

Chișinăul se pregătește să parafeze, în mai puțin de o săptămână, Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană. Evenimentul va avea loc în cadrul celui de al treilea summit al Parteneriatului Estic, desfășurat la Vilnius, capitala Lituaniei, în zilele de 28 și 29 noiembrie.

Evenimentul este considerat unul istoric și urmează să marcheze trecerea Republicii Moldova la o nouă etapă de apropiere de UE. În pregătirea acestui eveniment importanți lideri europeni și americani au adresat Chișinăului mesaje de sprijin și încurajare. Cancelarul german Angela Merkel a scris pe contul de Twitter a formațiunii pe care o conduce – Uniunea Creștin Democrată – că „Republica Moldova este țara care a arătat cel mai mare angajament în drumul către Europa”.

Tot în pregătirea acestui eveniment, la Bruxelles a fost prezentat pe 15 noiembrie raportul privind îndeplinirea de către Chișinău a angajamentelor pentru liberalizarea vizelor. Președintele Comisiei Europene, Jose Manuel Barroso, a declarat că Moldova respectă toate criteriile pentru ridicarea regimului de vize cu UE, iar recomandarea se va face în cadrul summitului de la Vilnius. Experți europeni au estimat că cetățenii moldoveni cu pașapoarte biometrice vor putea călători fără vize în UE începând cu toamna anului viitor. „Calea europeană a Republicii Moldova va fi o realitate”, a concluzionat Jose Manuel Barroso.

Executivul ucrainean a anunțat, pe 21 noiembrie, că suspendă pregătirile pentru semnarea Acordului de Asociere cu UE, eveniment ce urma să aibă loc tot la Vilnius, motivându-și decizia prin necesitatea asigurării securității naționale, relansarea relațiilor economice cu Rusia și pregătirea pieței interne pentru relațiile cu UE. Rusia a salutat decizia, în timp ce UE și-a exprimat decepția. „Este o decepție nu doar pentru UE, credem noi, ci și pentru poporul ucrainean”, a declarat reprezentanta UE pentru afaceri externe, Catherine Ashton.

Partidele din Coaliția de Pro-Europeană de la Chișinău au organizat, pe 3 noiembrie, un miting de amploare în Piața Marii Adunări Naționale în susținerea parcursului european al Republicii Moldova. Potrivit organizatorilor, la miting au fost prezenți 100 mii de oameni.

Parlamentul de la Chișinău a adoptat, pe 14 noiembrie, o declarație cu privire la importanța Acordului de Asociere la UE și a liberalizării regimului de vize pentru cetățenii moldoveni. Opoziția parlamentară – comuniștii și socialiștii – au refuzat să susțină această declarație.

În cadrul unei vizite la Berlin, președintele Parlamentului, Igor Corman, a ținut, pe 13 noiembrie, și o prelegere publică găzduită de fundația Friedrich Ebert, pe tema „Republica Moldova: reforme și integrare în Uniunea Europeană”. Igor Corman a vorbit despre efortul guvernării de apropiere de UE și de sprijinul populației pentru ideea de integrare europeană, dar și despre necesitatea continuării reformelor, în special în justiție, Procuratură și în combaterea corupției. La eveniment au participat deputați germani, politicieni, oameni de afaceri, academicieni și diplomați.

Momentul Vilnius, istoric pentru viitorul european al Republicii Moldova

În câteva zile în capitala Lituaniei, Vilnius, va avea loc summitul Parteneriatului Estic, în cadrul căruia Republica Moldova ar urma să parafeze Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană, document parte componentă a căruia este și Acordul de Liber Schimb cu UE. Tot la Vilnius, Comisia Europeană ar urma să recomande statelor membre să excludă Republica Moldova din lista țărilor care au nevoie de vize pentru a merge în UE.

Momentul Vilnius promite să fie unui extrem de important pentru viitorul european al Republicii Moldova. În emisiunea de astăzi am căutat să aflăm opinia tuturor formațiunilor și forțelor politice reprezentate în Parlament despre ce înseamnă pentru Chișinău acest summit și, mai ales, poate sau nu deveni ireversibil parcursul european al Republicii Moldova.

PARTIDUL LIBERAL DEMOCRAT DIN MOLDOVA

Valeriu Streleț: *Parcursul nostru european va fi oricum constant*

Președintele grupului parlamentar al Partidului Liberal Democrat din Moldova, Valeriu Streleț, spune că momentul Vilnius este unul simbolic pentru Republica Moldova și marchează o trecere la o nouă etapă în relația cu UE.

Valeriu Streleț: După summitul de la Vilnius caracterul parcursului european al Republicii Moldova poate deveni ireversibil. Dar nu există garanții că va deveni ireversibil. Totul va depinde de prestația și conduita clasei politice.

În ultimele discuții pe care le-am avut cu oficialii europeni ni s-au dat niște repere foarte clare și niște etape de reforme pe care trebuie să le parcurgem după Vilnius, în așa mod încât, odată parcurse aceste etape, să putem conta pe semnarea Acordului de Asociere și Acordului privind crearea zonei de comerț liber până în septembrie 2014. Și, în paralel, să obținem, tot cam în aceeași perioadă, abolirea regimului de vize pentru cetățenii moldoveni pentru călătoriile în spațiul UE.

Lina Grău: Care sunt aceste etape?

Valeriu Streleț: Reperetele principale sunt eradicarea eficientă a corupției nu doar în declarații, nu doar în acte legislative adoptate, dar și prin acțiuni concrete; asigurarea funcționalității instituțiilor publice și a instituțiilor de stat; asigurarea transparenței gestionării patrimoniului public, altfel spus a transparenței unor eventuale privatizări care să se facă doar prin burse, doar prin concursuri publice investiționale. Plus asigurarea unei justiții echitabile, altfel spus reformarea sistemului judecătoresc pe ansamblu. Suplimentar la aceste patru domenii importante mai avem alte câteva care vor fi sub monitorizarea colegilor noștri din UE. Acestea vizează finanțarea partidelor politice, reforma în educație, reforma în sănătate, reforma în infrastructură, în special infrastructura de transport. Și toate acestea sunt elemente care, până la urmă, nu constituie niște tributuri care trebuie să le aducem unor parteneri europeni, ci sunt niște elemente și etape care vin să

îmbunătățească viața oamenilor de la noi și care vor avea un efect bun pentru țară pe ansamblu. Și sperăm foarte mult că după Vilnius vom avea toate motivațiile și argumentele necesare să ne ținem cu fidelitate de aceste repere și să nu compromitem încrederea care ne este acordată de cetățeni, pe de o parte, și de partenerii noștri de dezvoltare pe de altă parte.

Lina Grău: Apropo, ați amintit despre partenerii de dezvoltare. Care credeți că ar trebui să fie atitudinea lor, în așa fel încât Republica Moldova să meargă mai accelerat pe calea europeană și să nu revină înapoi? Cum ar trebui să abordeze Bruxellesul Republica Moldova?

Valeriu Streleț: Firește că orice proces are nevoie și de încurajări pe alocuri, concomitent cu anumite abordări foarte consecvente și destul de tranșante. Deocamdată, noi avem parte și de una, și de alta. Adică noi suntem încurajați în eforturile noastre de integrare europeană prin diverse programe de asistență, prin consultanța care ne este oferită și, totodată, avem parte de atitudini destul de consecvente și tranșante, ca între prieteni. Adică, atunci când ni se indică fără niciun fel de echivocuri asupra lacunelor pe care le mai avem și pe care trebuie să le corectăm. Eu cred că această atitudine a fost și este una corectă și trebuie să fie menținută.

Lina Grău: Ce ar trebui să facă guvernarea acum, în așa fel ca anul 2014 să nu marcheze un hiatus în acest parcurs european și o venire la guvernare a unor forțe care vor încetini sau vor schimba chiar cursul european al țării?

Valeriu Streleț: Doar prin rezultate concrete se poate obține acest lucru, prin rezultate care să fie simțite de fiecare om în parte. Noi avem premize și condiții ca să aducem o serie de rezultate cetățenilor. În afară de marile lucrări de infrastructură care sunt

acum demarate, drumuri europene care își fac deja prezența în Republica Moldova, trebuie să lucrăm la majorarea salariilor, eradicarea corupției, prestația mai profesionistă din partea sistemului judecătoresc, o prestație corectă și mai responsabilă din partea tuturor funcționarilor publici. Și noi mizăm foarte mult pe aceste schimbări.

Desigur că rezultatul practic cel mai important va fi abolirea regimului de vize în septembrie 2014. Mai multe țări au trecut prin acest efect în parcursul lor european și reprezentanții acestor țări ne-au spus că cetățenii lor au devenit mult mai pro-europeni din momentul în care au dispărut vizele. Acesta este un rezultat foarte real și care poate conferi încredere din partea cetățenilor în coalițiile pro-europene și în cursul pro-european al țării pe ansamblu. Și firește că și semnarea Acordului de Asociere și a Acordului de Liber Schimb va fi un rezultat palpabil, cu toate că efectele nu se vor produce imediat. Aceste documente vor crea un cadru de politici pentru ca efectele să apară ulterior. Însă ridicarea regimului de vize este

un efect imediat care va fi resimțit de oameni și care va aduce mai multă încredere în coaliția pro-europeană de la guvernare.

Am adus doar câteva exemple care, sperăm noi, luate pe ansamblu ne vor permite să venim în fața oamenilor în 2014 cu fruntea sus, cu demnitate și să le spunem ce am reușit să facem, ce nu am reușit și care sunt riscurile în cazul în care acest parcurs european va fi compromis.

■ **Lina Grău:** Ce facem cu Transnistria?

Problema este considerată ca un cârlig care ne ține atașat de spațiul estic și prin care Republica Moldova poate fi influențată de Rusia.

■ **Valeriu Streleț:** Setul minim de acțiuni care vizează gradul de integrare a teritoriilor din estul Republicii Moldova în procesele integraționiste europene sunt deja determinate. Vor beneficia de efectele Acordului de Asociere și Acordului de creare a Zonei de comerț liber doar acei subiecți de drept care vor face parte din câmpul legal juridic al Republicii Moldova. Cei care vor

neglijă aceste norme nu vor putea beneficia de rezultate.

Pe de altă parte, setul de acțiuni care urmează să monitorizeze fluxul de cetățeni în această regiune sunt îndeplinite deja – există punctele de control migrațional care vizează cetățenii străini care circulă în această zonă, au fost instituite rigori mai bune pentru a oferi actele ce confirmă cetățenia Republicii Moldova doritorilor care își probează domiciliul în Transnistria și doresc să obțină cetățenia Republicii Moldova.

Altfel spus, noi nu avem la moment teme nefăcute legate de Transnistria. Parcursul nostru european va fi oricum constant, indiferent de eventualele evoluții pe acest segment. Înțelegem foarte bine că aceasta este o problemă pentru țara noastră – faptul că nu putem asigura în totalitate controlul teritoriului suveran, înțelegem foarte bine că deseori nu depinde doar de voința noastră soluționarea acestei probleme. Dar parcursul european al Republicii Moldova nu este periclitat decisiv de situația din raioanele de est.

PARTIDUL DEMOCRAT DIN MOLDOVA

Marian Lupu: E o șansă istorică. Dar trebuie spulberate niște mituri: Europa nu va veni să ne dezvolte țara în locul nostru

Președintele grupului parlamentar al Partidului Democrat, Marian Lupu, spune că parafarea Acordului de Asociere cu UE la Vilnius este un eveniment istoric pentru Republica Moldova – un mare succes, dar și o mare responsabilitate.

■ **Marian Lupu:** Parafarea și semnarea anul viitor a Acordului de Asociere face ca acest proces să devină în mare parte ireversibil. Cu toate că nu putem spune că doar intrarea în vigoare a Acordului, indiferent de atitudinile viitoarelor guvernări, de la sine vor duce țara în această direcție.

În mod evident, nicio guvernare nu-și va permite să denunțe acest Acord, pentru că va fi o practică ieșită din comun. Însă contează

foarte mult în ce măsură și cât de activ guvernările viitoare vor implementa acest Acord. Iată de ce, ca să oferim o garanție a caracterului ireversibil al procesului de integrare europeană, va conta calitatea viitoarelor guvernări care vor fi alese de oameni. De aceste viitoare guvernări va depinde dacă va fi implementat acest document sau nu.

În al doilea rând, parafarea și semnarea Acordului de Asociere oferă posibilitatea, în cazul în care aplicăm standardele europene în toate domeniile – politic, democratic, economic, social, educație, infrastructură – de a depune ulterior o cerere pentru a obține statutul de țară-candidat la UE.

În al treilea rând, trebuie amintite avantajele pe care Acordul de Asociere le oferă cetățenilor Republicii Moldova. Documentul oferă posibilitatea dezvoltării unui comerț fără taxe vamale. Asta ar forma condiții noi pentru investitorii europeni, ca să vină în Republica Moldova, să fie deschise noi întreprinderi, noi producători, noi locuri de muncă, noi parteneriate economice și comerciale. Este vorba și despre o nouă cultură de afaceri, noi standarde.

Este vorba și despre fonduri, susținere și suport din partea UE pentru dezvoltarea infrastructurii economice și sociale. Asta înseamnă un sistem de educație europeană pentru copiii și nepoții noștri, asta înseamnă un model european de protecție și ajutor social, de ocrotire a sănătății, oportunități noi pentru o viață mai bună – oamenii să aibă de lucru, să câștige mai bine, să trăiască mai bine.

Însă vreau să subliniez un aspect. Noi trebuie să spulberăm niște mituri, să spunem direct oamenilor că și Acordul de Asociere și procesul de integrare europeană propriu-zis nu înseamnă că de la sine se produc miracole, că vor veni cei din Europa să ne dezvolte țara noastră economic și social. Europa ne va acorda oportunități. UE ne va sprijini și financiar – prin granturi, prin asistența tehnică și transfer de experiență. Dar totul depinde de unitatea societății noastre, totul depinde de munca noastră – să avem dorința și inteligența ca să folosim aceste oportunități care ne sunt oferite.

Eu am ascultat cu multă atenție mesajele care ne-au fost transmise și de Comisarul pentru extindere, Stefan Fule, și de președintele Comisiei Europene, Jose Manuel Barroso. Procesul de integrare europeană nu trebuie transformat într-un punct de discordie și de scindare a societății. Și îmi pare rău că anumite formațiuni politice în Republica Moldova încearcă pe această temă să antagonizeze societatea. Nu trebuie să contrapunem procesele de integrare europeană cu tradiționalele bune relații, care trebuie să fie menținute și dezvoltate, cu partenerii din Est. Ține de interesul Republicii Moldova să avem relații bune, care să satisfacă interesul național al țării.

De exemplu, de mai mulți ani de zile avem comerț liber cu statele din CSI. Semnarea Acordului de Asociere și punerea în aplicare a Acordului de Liber Schimb cu UE nu înseamnă că regimul de comerț liber cu cei din Est va dispărea. Din contra, este în interesul nostru să avem același regim comercial cu Vestul și cu Estul.

Exact același lucru vine și cu referință la regimul liberalizat de vize. Pe noi ne interesează să păstrăm în continuare, și vom păstra, acest regim cu partenerii din Est. Și, obținând exact același regim cu partenerii din Vest, vom acorda mai multe oportunități pentru cetățenii Republicii Moldova.

Deci, la Vilnius este o șansă oferită nu doar clasei politice. Este o șansă oferită pentru întreaga noastră societate și ține de responsabilitatea noastră a tuturor să profităm de această șansă.

Lina Grău: Care sunt lucrurile pe care Republica Moldova trebuie să le facă după Vilnius în așa fel încât să meargă mai accelerat pe calea integrării europene?

Marian Lupu: Trecerea prin etapa Acordului de Asociere vine să deschidă ușa pentru următoarea etapă juridico-politică – cea de a solicita începerea negocierilor privind acordarea Republicii Moldova statutului de țară-candidat.

Nu vreau să anticipez și să spun dacă acest lucru va putea fi făcut într-un an, doi sau mai mulți. Pentru că aceasta decizie a UE va depinde nu doar de conjunctura internă în cadrul UE. O țară ca Republica Moldova

va fi acceptată când va veni cu o asemenea cerere în condițiile în care UE va vedea că în interiorul țării toate sistemele publice și private – justiția, judecătoria, poliția, sistemul electoral, sistemul de funcționare a partidelor, finanțarea acestora, economia – vor funcționa în baza principiilor europene. Deci, se va vedea o stabilitate bazată pe criteriile și standardele UE. Și aceasta este de fapt munca noastră, a tuturor.

Lina Grău: Ce facem cu Transnistria? Analizii spun mereu că această problemă ne atașează de spațiul estic și face dificilă mișcarea noastră către UE. Cum o gestionăm în așa fel încât să nu creeze impedimente în parcursul nostru european?

Marian Lupu: Este o situație care, ca și orice monedă, are două fețe. Pe de o parte, ne dăm foarte bine seama că Republica Moldova nu va fi acceptată în calitate de stat membru la UE atâta timp cât problema separatismului nu va fi rezolvată. Pe de altă parte, eu sunt absolut sigur că mișcarea noastră pe calea integrării europene ar oferi mult mai multe posibilități pentru a ridica nivelul de viață. Și odată ce acest lucru se va întâmpla pe malul drept al Nistrului, el nu va putea să nu influențeze gândirea oamenilor din stânga Nistrului, când vor vedea că noi avem o viață cu mult mai bună, că este o dezvoltare care nu a fost în trecut. Și atunci va fi o motivație foarte puternică pentru a mișca soluționarea acestei probleme.

Dar ne dăm foarte bine seama că este o problemă specifică, care probabil nu are o rezolvare imediată, nu are o rezolvare simplă. Însă pe de altă parte sunt absolut convins că spre deosebire de alte conflicte așa-numite "înghețate", această problemă niciodată nu a avut la origine nici factori religioși, nici factori de ordin etnici, din start a fost o problemă de ideologie, o problemă politică.

Și această problemă nu este una de ordin intern. Pentru că, credeți-mă, doar pe axa Chișinău-Tiraspol problema niciodată nu va fi rezolvată. Există mult prea multe interese în această regiune și multă prea multă influență din exterior. E o problemă care periclitează securitatea regională și în mod evident o soluție – da, cu implicare directă a Chișinăului și a Tiraspolului, poate fi găsită doar pe o platformă geopolitică mai largă.

PARTIDUL LIBERAL REFORMATOR

Ana Guțu: Summitul de la Vilnius nu va pune punct presiunilor Rusiei

Președintele Comisiei parlamentare pentru politică externă, Ana Guțu, membră a grupului liberalilor reformatori, care fac parte împreună cu PLDM și PD din arcul guvernamental, spune că summitul de la Vilnius, un eveniment istoric, nu doar dă startul unei noi etape în calea parcursului european, dar face și bilanțul de patru ani al guvernării pro-europene de la Chișinău.

■ **Ana Guțu:** Așteptările au fost foarte mari și îmi dau bine seama că cetățenii au așteptat să se întâmple mult mai repede și liberalizarea regimului de vize, și poate resimțirea la nivel de buzunar a unui salariu mai mare, a unei pensii mai mari. Acest lucru nu s-a produs, din păcate, pentru că atunci când am venit la guvernare a trebuit să reluăm de la început procesul legislativ, în cadrul căruia am adoptat legi completamente noi, plus că am mers în paralel cu dezideratul de apropiere de UE. Este important să ne dăm seama că Parteneriatul Estic a fost un instrument util pentru cetățenii noștri și a fost foarte bine că Republica Moldova s-a antrenat în această competiție în zona geografică a Europei de Est.

Din cele șase țări care sunt antrenate în acest Parteneriatul Estic – Belarus, Ucraina, Republica Moldova, Armenia, Georgia și Azerbaidjan – de o manieră clară, detașată Republica Moldova se află în frunte. Republica Moldova nu doar și-a îndeplinit condiționalitățile, a mers mult mai rapid pe fazele de îndeplinire a acțiunilor din Planul Republica Moldova-UE pentru liberalizarea regimului de vize, dar a și finalizat în termene-record negocierile pentru crearea Zonei de liber schimb.

Nu trebuie să ne imaginăm că summitul de la Vilnius va pune punct presiunilor care vin din partea Rusiei – un eventual, cum își imaginează unii, partener strategic pentru o eventuală, inexistentă Uniune Eurasiatică. Desigur că presiunile vor continua și de aceea acum să zicem că după Vilnius garantăm

ireversibilitatea acestui curs cred că nu ar fi corect. Și cred că nu ar fi corect să garantăm ireversibilitatea nici după summitul din mai de la Riga din 2015, când va avea loc următorul summit al Parteneriatului Estic.

Totodată, trebuie să acumulăm și mai multă energie pe această dimensiune europeană, să avem suficientă energie să trecem de Vilnius și să mergem într-un pas cadențat spre alegerile parlamentare de peste un an, alegeri în cadrul cărora să re-tirajăm coaliția guvernamentală. Și avem tot interesul să venim din nou la guvernare – noi, partidele care îmbrățișează ideea de integrare europeană – pentru a munci mai departe, în așa fel încât Republica Moldova să se civilizeze și să se modernizeze în profunzime.

■ **Lina Grâu:** Ce implicații au pentru Republica Moldova oscilațiile pe care le-a demonstrat Ucraina pe drumul său european?

■ **Ana Guțu:** Desigur că Republica Moldova nu poate fi ruptă din contextul regional. Foarte

mult ne interesează ceea ce se petrece acum în Ucraina – o țară care, semnând Acordul de Asociere, ne-ar garanta nouă cel puțin un scut teritorial, pentru că nu am avea frontieră comună cu tot ceea ce înseamnă Estul eurasiatic.

Sunt sigură că sensibilitățile care există la ora actuală în Ucraina cu timpul se vor rezolva. Este vorba doar despre o competiție politică, dar poate că și de unele interese oculte, poate că cineva este șantajabil, poate că cineva nu este chiar atât de curat și se teme de o eventuală revenire a lui Iulie Timoșenko în fruntea Ucrainei în calitate de președinte.

Dar cred că toate se vor pune până la urmă la punct. Ucraina nu poate să nu fie o țară de vocație europeană. Ea a demonstrat-o nu o dată și a avut suficient curaj și voință politică să spună "Nu!" inclusiv gazelor rusești.

Oricum, Republica Moldova putem spune că deja s-a smuls, a făcut o ruptură de tot de înseamnă trecutul său totalitar. Chiar și aceeași comuniști din opoziție, care declară

că sunt împotriva integrării europene, trișează și nu spun adevărul. Ei pe holuri încearcă să ne convingă că de fapt nu sunt împotriva integrării europene, cu atât mai mult împotriva liberalizării regimului de vize.

De aceea cred că consensul care în aparență nu ar exista între toate forțele politice în ceea ce privește integrarea europeană există de fapt în profunzime. Integrarea europeană, apropierea de UE cred că este dorită de toți cetățenii Republicii Moldova.

■ **Lina Grău:** Ce facem în situația noastră cu Transnistria? Problema este văzută ca o ancoră care ne leagă și ne face vulnerabili în fața influențelor estice și în fața intereselor Federației Ruse.

■ **Ana Guțu:** Soluționarea politică a diferendului transnistrean nu este posibilă

nici pe termen scurt, nici pe termen mediu. Soluționarea conflictului înghețat transnistrean este posibilă doar pe termen lung și va surveni de o manieră evolutivă în contextul apropierei și ulterior a integrării Republicii Moldova, cu teritoriul controlat, în UE. Iar populația de dincolo de Nistru trebuie să fie convinsă că integrându-se în spațiul frontierelor suverane ale Republicii Moldova va beneficia de aceleași facilități de care vor beneficia și restul cetățenilor Republicii Moldova.

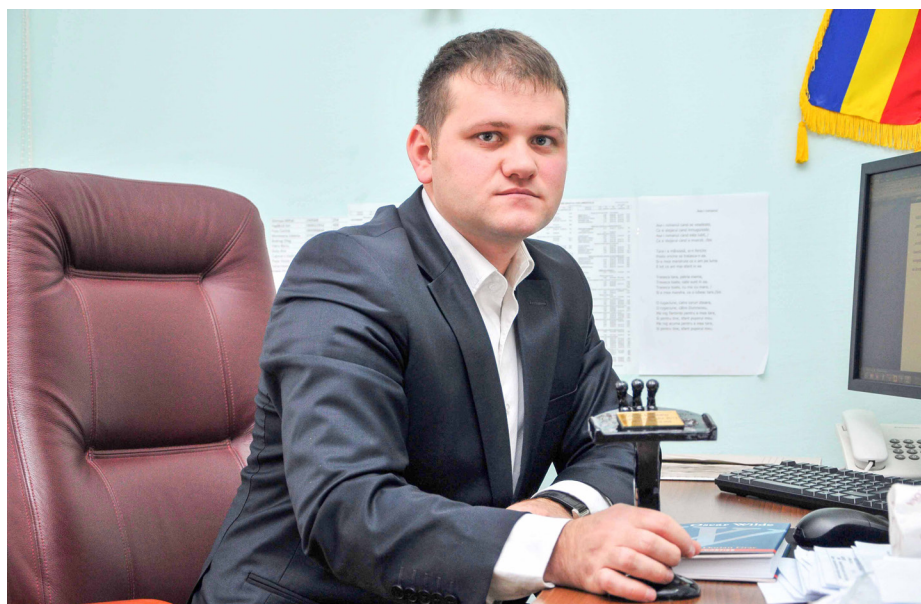
Ne dăm bine seama că Transnistria nu poate să-și asigure existența independent. Din punct de vedere economic în primul rând este finanțată de Rusia – gazele naturale nu sunt achitate de locuitorii din Transnistria. Dacă ne imaginăm că această dotare s-ar întrerupe, Transnistria ar colapsa din punct de vedere economic.

De aceea nu trebuie să sperăm și să ne facem iluzii referitor la soluționarea imediată a conflictului transnistrean. Totodată, trebuie să mergem pe politica pașilor mici, pentru că ea dă rezultate, chiar dacă ele nu sunt atât de vizibile. Și guvernarea, cu toate metehnele sale, totuși a relansat procesul de negocieri în formatul 5+2, ceea ce deja este bine.

Trebuie să continuăm pas cu pas, prin intermediul ONG-urilor, prin intermediul programelor cu finanțare europeană, să comunicăm cu populația din Transnistria, să le explicăm ce înseamnă UE. Tot ce înseamnă diferend transnistrean este de fapt în capul liderilor de acolo. Dar cu oamenii trebuie de lucrat. Această politică este corectă și nu trebuie să disperăm, ci trebuie să continuăm să mergem anume pe această cale.

PARTIDUL LIBERAL

Valeriu Munteanu: Pe termen mediu, situația în Republica Moldova este mult mai proastă decât în Ucraina

Partidul Liberal nu face parte din arcul guvernamental, dar a anunțat public, în repetate rânduri, că susținerea procesului de integrare europeană a Republicii Moldova va continua să fie principiul determinant al activității partidului. Președintele grupului parlamentar al PL, Valeriu Munteanu, vicepreședintele formațiunii, spune că summitul de la Vilnius este un moment important, dar nu se poate vorbi încă despre faptul că parcursul european al Republicii Moldova a ajuns în punctul unde a devenit ireversibil.

■ **Valeriu Munteanu:** Din păcate, ar fi imatur să declarăm că parafarea Acordului de Asociere la summitul de la Vilnius ar marca un proces ireversibil pentru Republica Moldova. Ar fi imatur și ar fi chiar un act criminal, pentru că asta ar însemna că toată lumea și-a făcut temele și că mergem pe calea corectă.

Din păcate, nu este așa. Există mai multă neghină decât grâu acum în actul guvernării, și acest lucru îl știe toată lumea.

În continuare, relația noastră cu UE, cu Comisia Europeană, cu Parlamentul European și cu alți parteneri de dezvoltare se bazează exclusiv pe un credit de încredere pe care l-am primit la început, încă în 2009, și, din păcate, acest credit este pe sfârșite. Și de fapt tot ce aveam de făcut pentru a onora acest credit de încredere erau niște condiții simple, simpliste chiar – să conștientizăm plenar ce înseamnă statul de drept și să transpunem în viață aceste principii. Din păcate, din varii motive, aceste principii nu au ajuns să fie aplicate în viață.

Și aceste lucruri mă duc la gândul că niciun proces început nu este ireversibil, mai ales în eventualitatea alegerilor parlamentare ordinare din 2014. Problemele care există pot duce la un rezultat nesatisfăcător pentru următoarele alegeri, ceea ce va fi o catastrofă.

Caracterul ireversibil al acestui proces, din punctul nostru de vedere, al liberalilor, ar fi trebuit să fie asigurat prin modificarea Constituției și inserarea fără echivoc în prevederile Constituției a principului că Republica Moldova prin vocație este țară europeană și altă direcție de mișcare nu putem să acceptăm.

Din acest punct de vedere noi stăm mult, mult mai prost decât Ucraina. Și am să vă spun de ce. Astăzi la putere în Ucraina este o stângă pro-rusă. Închipuiți-vă că o stângă pro-rusă luptă cu vehemență pentru integrarea în UE. Închipuiți-vă că în eventualitatea în care după următoarele alegeri pleacă stânga și vine dreapta, noua putere nu va face altceva decât să continue acest drum, poate mult mai corect.

La noi legenda este total inversă. Astăzi dreapta a putut să încropească o majoritate, una foarte fragilă, vulnerabilă și cu foarte multe păcate. Și în situația în care luptele intestinale din interiorul arcului guvernamental vor duce la decredibilizarea acestei structuri, va veni la putere stânga, ceea ce va fi o catastrofă pentru Republica Moldova.

De aceea noi, liberalii, ne-am asumat rolul de avan-post al integrării europene

și vom încerca, din exteriorul arcului guvernamental, să luptăm, dacă va fi cazul, pentru a demonstra care este adevărata față și care sunt adevăratele principii europene. Și sperăm că multe dintre lucrurile pe care le vom spune vor fi îmbrățișate de actuala guvernare, pentru ca parcursul european să devină ireversibil.

■ **Lina Grâu:** Care ar trebui să fie atitudinea UE față de guvernare, în așa fel încât parcursul european al Republica Moldova să nu deriaze?

■ **Valeriu Munteanu:** Din păcate, UE s-a comportat în ultimii ani cu Republica Moldova precum se comportă un părinte iubitor cu copiii săi – a răsfățat-o, a iubit-o. Dar asta nu a însemnat că a fost o educație corectă. Acest copil răsfățat, Republica Moldova, nu a învățat lecția. În continuare consider că o poziție dură – folosesc acest cuvânt și insist asupra lui – tranșantă, foarte explicită, va disciplina actorii decidenți din Republica Moldova. Exemplele cu Banca de Economii și cu Aeroportul Internațional Chișinău demonstrează cu prisosință că de bună voie și nesilită de nimeni guvernarea nu înțelege ce înseamnă stat de drept, democrație și alte valori europene.

■ **Lina Grâu:** Care sunt provocările post-Vilnius cărora trebuie să le facă față Republica Moldova, în așa fel încât în următorii doi ani să ajungem să depunem o cerere de aderare la UE, în cadrul următorului summit de la Riga din 2015, așa cum au sugerat unii oficiali moldoveni că s-ar putea întâmpla?

■ **Valeriu Munteanu:** Provocările cele mai mari țin desigur de înțelegerea corectă a actului guvernării, a statului de drept și evitarea derapajelor antidemocratice. Desigur, cea mai mare provocare vor fi alegerile parlamentare.

Din păcate, trebuie să recunosc la această etapă, acum, cu 12 luni înainte de alegeri, că campania electorală a și început. Chișinăul este împânzit cu panourile unui partid politic care încearcă să mascheze un început precoce de campanie electorală cu o așa-zică campanie socială. Canalizarea grosului forțelor partidelor de la guvernare către imperative politice va fi un pericol

foarte și foarte mare.

Or, agenda trebuie să fie realizată – cea parlamentară, dar mai ales cea la nivele mai inferioare – la Guvern și la nivel local. Această provocare o consider foarte importantă – asigurarea unei implementări efective și eficiente a legii până la cel mai de jos nivel. Astfel încât să nu mai fie nevoie ca oamenii să fie aduși cu carul în Piața Marii Adunări Naționale și să li se spună că integrarea europeană este un lucru benefic. Astfel încât omul să înțeleagă acolo unde este el – la Sturzovca, la Calfa, la Zolotievca sau oriunde în altă parte în Republica Moldova – că beneficiile integrării europene sunt palpabile și să le simtă pe pielea lui. Și discrepanțele dintre viața reală și ceea ce se vede la televizor să fie foarte mici. Din păcate, acum această prăpastie este foarte mare și este periculoasă pentru societatea noastră.

■ **Lina Grâu:** Ce facem cu Transnistria, în acest proces de integrare europeană? Este o problemă care ne ține ancorați în spațiul estic și ne face vulnerabili la presiunea Rusiei și la diverse manipulări și provocări venind de acolo.

■ **Valeriu Munteanu:** Părerea mea este că UE ne-a acceptat cu acest handicap pe care îl avem. Important este ca această problemă să poată să fie gestionată corect. Desigur că un rezultat pozitiv pentru Ucraina la Kiev ar fi garantat și corectitudinea Ucrainei inclusiv în acest proces de reglementare a problemei transnistrene.

Republica Moldova trebuie să fie mult mai hotărâtă, să știe foarte exact că a trecut timpul când anumite decizii pe problema transnistreană trebuie să aibă girul Moscovei. Eu am văzut cu câte neîncredere și cu câtă stângăcie au fost adoptate documente importante pe problema transnistreană, mai ales în toamna acestui an. Aici vorbesc despre acele posturi pentru verificarea migrației pe Nistru. Pentru că UE a spus: „Noi facem granița a UE și vrem să fim siguri că voi, în numele nostru, controlați acest teritoriu”. Pentru că nu prezintă pericol atât de mare cei 300-400 mii de oameni pe care îi avem acolo. Marele pericol este că acolo este o gaură de câteva sute de kilometri pentru Asia și pentru tot Orientul Mijlociu și UE nu-și poate permite astfel de probleme.

PARTIDUL ACȚIUNEA DEMOCRATICĂ

Mihai Godea: Valul enorm de așteptări legat de Vilnius este periculos pentru că poate crea dezamăgiri în rândul populației

Liderul Partidului Acțiunea Democratică, deputatul Mihai Godea, spune că formațiunea sa susține activ parcursul european al Republicii Moldova, chiar dacă se plasează în opoziție față de partidele de la guvernare. Mihai Godea a salutat parafarea Acordului de Asociere la Vilnius, dar a criticat dur guvernarea pentru derapaje antidemocratice, corupție și inconsistență în reforme.

■ **Mihai Godea:** În termeni concreți, Republica Moldova intră într-un cadru de integrare care odată cu ratificarea Acordului de Asociere de către Parlamentul Republicii Moldova devine practic ireversibil. Dar sigur că Vilniusul în sine nu va produce minuni în viața oamenilor și faptul că guvernarea creează un val enorm de așteptări în legătură cu summitul de la Vilnius mie mi se pare cel puțin nedrept, ca să nu spun altfel. Pentru că ei au mai creat un val similar în legătură cu alegerea șefului statului și de fapt oamenii au înțeles că nu s-au produs minuni după alegerea dlui Timofti în funcția de președinte. Acest val de așteptări va fi succedat de un mare val de dezamăgiri. Și euroscepticismul ar putea să crească în societate. Iată de ce consider că ceea ce fac acum guvernarea este

o acțiune periculoasă tocmai pentru procesul de integrare europeană a Republicii Moldova.

Ei ar face mai bine dacă ar tăcea și ar acționa și munci. Lucrurile în țară nu s-au schimbat prea mult în comparație cu un an-doi în urmă – se guvernează la televizor, se servesc promisiuni prin intermediul mass media, este o guvernare de marketing politic bun, dar care nu produce rezultate. Acest gen de guvernare nici nu are cum să producă rezultate pentru viața de zi cu zi a oamenilor de rând.

■ **Lina Grâu:** Și atunci cum credeți că trebuie gestionat acest subiect al integrării europene, acest moment Vilnius? Pentru că din partea cealaltă, din Est, vine o propagandă masivă inclusiv prin televiziuni, prin ONG-uri finanțate de Rusia...

■ **Mihai Godea:** Din Est vin oferte comerciale foarte atractive pentru guvernarea noastră. Noi ne integrăm în Europa, dar de fapt obiectivele strategice economice le cedăm Răsăritului. Integrarea europeană presupune și integrare economică. Cum se leagă integrarea economică în spațiul eurasiatic cu integrarea chipurile politică

europeană în spațiul comunității europene? Mie mi se pare că se face un joc duplicitar foarte periculos, dar caracteristic tuturor guvernărilor din Republica Moldova de la independență încoace. Eu nu cred că actuala formulă de guvernare pe care o are Republica Moldova este capabilă să se modernizeze și să integreze Republica Moldova în UE.

■ **Lina Grâu:** Și atunci care este soluția în această situație?

■ **Mihai Godea:** Soluția întotdeauna au fost oamenii și votul lor. Chiar dacă șansele pentru politicienii moldoveni de la guvernare se cam subțiază în raport cu UE, eu nu cred că Uniunea Europeană a închis sau se gândește să închidă porțile pentru poporul Republicii Moldova. Și asta ne dă curaj și motivație să mergem mai departe.

■ **Lina Grâu:** Și atunci, având în vedere această situație politică internă din Republica Moldova, faptul că guvernarea este cea care este și opoziția este cea care este, și este previzibil ce formațiuni ar putea alterna la putere, având în vedere și rezultatele din sondaje, are Republica Moldova șanse să devină până la urmă un spațiu european?

■ **Mihai Godea:** Eu cred că noi ne grăbim atunci când arătăm lucrurile ca și decise în perspectiva parlamentarelor din 2014. Consolidarea unui pol de opoziție democratică și pro-europeană este în toi. Iar sondajele trebuie citite nu ad-literam.

În situația în care noi vom avea nu doar disponibilitate, dar și rezultate în lupta cu corupția, când vom avea nu doar disponibilitate, dar și rezultate în eliberarea inițiativei economice și a economiei în general, în încurajarea investițiilor, abia atunci vom putea vorbi despre europeanizarea țării.

Cum să europenizezi o țară în care economia gemenă de monopoluri, în care investitorii nu vin și mai ales nu vin investitorii occidentali care au o altă cultură economică și cu altă abordare în activitatea economică, când justiția este controlată, când mass media spune ceea ce trebuie? Despre ce vorbim?

■ **Lina Grâu:** Și atunci, care ar trebui să fie poziția UE în raport cu Republica Moldova în această situație?

■ **Mihai Godea:** Aici aș fi de acord cu primul ministru Iurie Leancă. Nu "Mai multă presiune!", ci "Cu mult mai multă presiune!" pe politicienii moldoveni. Ca în școala sovietică. Pentru că ăștia altfel nu pot, ei

s-au învățat să lucreze sub control excesiv. Partenerii europeni trebuie să înțeleagă că aici nu au de a face cu o elită democratică europeană. Aici au de a face cu impostură, cu parvenire, cu interes economic și trebuie să-i trateze ca atare.

■ **Lina Grâu:** Factorul transnistrean în ce măsură poate să influențeze acest parcurs european?

■ **Mihai Godea:** Poate să influențeze mult, pentru că este o miză a Federației Ruse și rușii nu ascund acest lucru. Sigur că se pot întâmpla multe, inclusiv prin escaladarea sau dezghețarea conflictului, așa cum a declarat Rogozin. Tiraspolul va fi folosit în continuare

ca element de șantaj împotriva Republicii Moldova, în drumul său de apropiere de UE.

Dar foarte multe lucruri depind în această situație de poziția și de mișcarea Ucrainei spre Vest. Ultimele evenimente de la Kiev sunt îngrijorătoare din punctul meu de vedere – această ezitare evidentă și implicarea, chiar nerușinată așa spune, a Kremlinului în zădărnicierea semnării Acordului de Asociere a Ucrainei cu UE. În condițiile în care Ucraina va rămâne totuși pe drumul său european, miza transnistreană va fi mult mai mică decât în situația în care Ucraina va da înapoi și se va alinia Kremlinului.

Opoziția de stânga este de părere că importanța istorică a summitului de la Vilnius pentru Republica Moldova este puternic exagerată, iar cursul european al țării poate fi oprit în orice moment.

PARTIDUL COMUNIȘTILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA

Grigorii Petrenco: Orice proces în politică este reversibil

Unul dintre fruntașii Partidului Comunistilor din Republica Moldova, Grigorii Petrenco, membru al Comisiei parlamentare pentru politică externă, spune că Republica Moldova ar avea mai multe avantaje dacă ar adera la Uniunea Vamală Rusia-Belarus-Kazahstan, decât să stea mulți ani în anticamera Uniunii Europene.

■ **Grigorii Petrenco:** Cred că există foarte multe mituri legate de Vilnius, foarte multe dezinformări, speculații și încercări de a manipula opinia publică. Noi foarte multe lucruri nu le cunoaștem despre Vilnius, deoarece proiectul Acordului de Asociere care urmează să fie parafat nu a fost dat publicității, a fost secretizat. Chiar și deputații care au acces la documente secrete nu au posibilitatea să facă cunoștință cu prevederile acestui Acord. De aceea eu cred că noi vom avea surprize multe după Vilnius, după ce vom afla care este conținutul acestui Acord. Iar în privința declarațiilor precum să este un summit istoric, eu nu aș exagera, pentru că nu cunoaștem care va fi rezultatul până la

urmă. Chiar dacă acum Acordul de Asociere va fi parafat, urmează un proces lung până să fie semnat, ratificat și să intre în vigoare.

Noi credem că în asemenea situații, când este vorba despre asemenea decizii importante pentru cursul politicii externe a Republicii Moldova, deciziile trebuie să fie adoptate de către cetățeni. Noi pledăm

pentru organizarea unui referendum la acest subiect. Nu vrem să impunem nimic, vrem ca oamenii să-și spună cuvântul.

Noi am mai propus organizarea unui referendum referitor la aderarea la tratatele din cadrul Uniunii Vamale Rusia-Belarus-Kazahstan. Această inițiativă a fost însă respinsă de Parlament, chiar dacă au fost

colectate peste 200 mii de semnături. Noi credem că orice proces este reversibil în politică. Și cei care declară că summitul de la Vilnius este o etapă importantă în parcursul nostru european și îl face ireversibil exagerează. Până la urmă cetățenii trebuie să-și spună cuvântul, și nu bandiții și tâlharii care se află acum la putere.

■ **Lina Grău:** Care este poziția principală a Partidului Comuniștilor – încotro trebuie să o ia Republica Moldova? Trebuie să adere la unul din spațiile geopolitice din regiune – Uniunea Europeană sau Uniunea Eurasiatică?

■ **Gricorii Petrenco:** Am spus de la bun început că există foarte multe mituri și dezinformare legate de UE, de summitul de la Vilnius, de Acordul de Asociere. Cetățenii trebuie să înțeleagă și să știe că noi nu vorbim astăzi de aderarea la Uniunea Europeană. Și nici Uniunea Europeană nu ne invită să aderăm la UE. Parteneriatul Estic nu prevede perspectivă de aderare la UE – și acest lucru trebuie să fie clar pentru toată lumea. Cei care spun că noi ne integrăm și aderăm la UE, mint. Inclusiv guvernanții de azi.

Uniunea Europeană nu este gata, ei nu sunt pregătiți pentru următoarele valuri de aderări. Ei nu știu încă ce să facă cu ultimul val de aderare, când România și Bulgaria au devenit membri ai acestei Uniuni. Și în aceste condiții, noi nu putem până la infinit să fim în anticamera UE, să fim în situația când nu hotărâm mai multe chestiuni, când o parte din suveranitate este transmisă UE, iar noi nici nu suntem membri ai acestei Uniuni și nu putem influența procesul de luare a deciziilor.

Există alte procese integraționiste care se dezvoltă, care apar și care sunt foarte interesante și destul de atrăgătoare pentru Republica Moldova. Noi am analizat beneficiile care pot fi obținute în cadrul participării Republicii Moldova în cadrul Uniunii Vamale Rusia-Belarus-Kazahstan. Noi considerăm că sunt foarte multe beneficii economice și pentru agenții economici, și pentru competitivitatea producției moldovenești, dar și pentru cetățeni – aceeași liberă circulație, posibilitatea de a lucra în toate aceste țări. Și noi trebuie să reieșim din interesele cetățenilor Republicii Moldova.

Noi avem 700 mii de cetățeni care lucrează în Federația Rusă – ei trebuie protejați, ei trebuie să aibă aceleași garanții sociale ca și ceilalți muncitori din Federația Rusă sau din Belarus. Și în aceste condiții, noi am ajuns la concluzia că, având în vedere că nu ni se impun anumite condiții de aderare la Uniunea Vamală, vom primi mult mai multe beneficii participând în cadrul acestei uniuni decât fiind în permanență în anticamera UE și îndeplinind comenzile care vin de la Bruxelles din partea comisarilor europeni.

■ **Lina Grău:** Care va fi atitudinea guvernării de la Chișinău față de UE, în cazul în care Partidul Comuniștilor va câștiga alegerile din 2014 și va veni la putere?

■ **Gricorii Petrenco:** Politica noastră este oricum consecventă. Este politica UE față de Republica Moldova care s-a schimbat. Ei în ultimii patru ani au sprijinit o guvernare care nu are nimic în comun cu integrarea europeană, care până la urmă a discreditat ideea integrării europene și valorile europene.

PARTIDUL SOCIALIȘTILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA

Igor Dodon: Mișcarea rapidă și oarbă către UE va aprofunda problemele Republicii Moldova

Liderul Partidului Socialiștilor din Republica Moldova, Igor Dodon, spune că summitul Parteneriatului Estic de la Vilnius va fi important nu doar pentru Republica Moldova, dar și în plan geopolitic regional, însă, în opinia sa acesta va constitui un eșec pentru Uniunea Europeană.

■ **Igor Dodon:** Miza destul de mare a summitului de la Vilnius ține de semnarea sau nesemnarea, parafarea sau neparafarea Acordurilor de Asociere de către câteva țări. Cred că miza cea mare este de fapt Ucraina. Și vedem că în ultimul timp s-au schimbat accentele în Ucraina și Acordul de Asociere cu această țară nu va fi semnat. În acest sens, summitul de la Vilnius va fi un eșec geopolitic regional.

Pentru Republica Moldova, categoric nu poate fi vorba despre marcarea unui punct de ireversibilitate. Ucraina a parafat Acordul de Asociere doi ani în urmă, era gata să-l semneze și acum vedem că sunt foarte multe întrebări. Republica Moldova doar parafează Acordul și sunt foarte multe lucruri de făcut atât pe intern în Republica Moldova, cât și cu partenerii de dezvoltare pentru ca să ajungem să-l semnăm. De aceea, cei care încearcă să plaseze acest summit la un nivel prea înalt și creează așteptări prea majore, riscă foarte mult.

Personal, consider că summitul de la Vilnius va fi doar o etapă, după care vor fi impuse condiții mai dure față de autoritățile moldovenești, față de partidele care sunt la guvernare. Vor fi condiții mai dure mai ales la capitolul reforme, transparență, luptă cu corupția.

Eu personal ca politician, precum și Partidul Socialiștilor pe care îl conduc, nu suntem de acord cu parafarea și semnarea Acordului de Asociere. Noi considerăm că Republica Moldova trebuie mai întâi să se ocupe de rezolvarea problemelor interne – sociale și economice, de reintegrarea țării – și abia după aceasta să vorbim despre integrarea externă. Însă până a ne decide pe subiectul integrării externe trebuie să mergem la cetățeni și să-i întrebăm unde vor ei să se integreze – în Est sau în Vest.

Lina Grău: În principiu, Dumneavoastră cum vedeți Republica Moldova, aparținând de care spațiu – Estic sau Vestic? Pentru că nu puteți să negați că nu se pot face anumite lucruri pe intern fără a se ține cont de conjunctura regională și de faptul că depindem foarte mult de influențele care vin din afară.

Igor Dodon: Chiar dacă suntem o țară mică, asta nu înseamnă că obligatoriu trebuie să ne culcăm cu cineva. Foarte des aud această abordare și nu sunt categoric de acord cu ea. Noi suntem moldoveni, noi suntem cetățeni ai Republicii Moldova, noi trebuie să fim mândri de aceasta și să rezolvăm problemele aici, pe interior.

În ceea ce ține de cooperarea internațională, eu sunt ferm convins că din punct de vedere economic noi vom avea mai multe avantaje dacă vom aprofunda cooperarea în cadrul CSI, precum și cu diferite structuri care se creează în spațiul CSI – cum sunt Uniunea Vamală și Uniunea Eurasiană care va apărea mai târziu. Economic, noi vom avea doar de câștigat.

Dar haideți să ne ocupăm mai întâi de problemele noastre interne. Noi avem probleme majore sociale, economice, noi avem probleme cu Transnistria, nu este clar ce se întâmplă cu Găgăuzia până la urmă, pentru că au loc niște procese neclare. Mișcarea rapidă și oarbă către Uniunea Europeană va aprofunda aceste probleme. Nu va fi o soluție, categoric.

Și aici este greșea cea mare. Pentru că pentru dividende politice partidele de la guvernare încearcă să se miște foarte rapid. Partenerii, birocrății de la Bruxelles, tot pentru dividende politice, închid ochii la foarte multe lucruri. Și acordă avansuri și apropouri politice, bonusuri politice pentru această guvernare, pentru ca aceasta să meargă la următoarele alegeri. Pentru că altfel ei nu ar avea cu ce merge. Și semnarea Acordurilor, și regimul liberalizat de vize sunt doar focuri de artificii politice pentru partidele de la guvernare, ca să poată merge din nou la alegători și să spună: "Noi suntem cei mai buni!".

Însă situația se va înrăutăți. Ei au creat prea mari așteptări în rândul oamenilor. Mitingul masiv din data de 3 noiembrie, oameni aduși cu forța: pentru fotografie este bine. Însă pentru vectorul integrării europene este rău. Pentru că oamenii și mai mult vor urî și vor fi contra celor care promovează aceste valori cu aceste metode.

Iată de ce eu cred că cei de la guvernare o vor da în bară foarte tare cu această abordare, cu mișcarea oarbă spre integrarea europeană. O vor da în bară și birocrății de la Bruxelles care închid ochii la fărădelegile care au loc în Republica Moldova și au standarde duble foarte des. Eu înțeleg că ei trebuie să bifeze o istorie de succes în Parteneriatul Estic, care vedem că se destramă odată cu nesemnarea de către Ucraina a Acordului de Asociere. Au și ei alegeri anul viitor pentru Parlamentul European și mai departe pentru toate structurile europene, vor să arate că au făcut ceva, dar este o abordare greșită, nesistemică și neviabilă pe termen lung.

Lina Grău: Oponenții Dumneavoastră, atunci când vorbiți despre faptul că doar CSI-ul este vectorul care ne va asigura o dezvoltare prosperă, ar spune că noi am fost mai mult de 20 de ani în CSI și că Republica Moldova este în situația în care este, iar moldovenii sunt din ce în ce mai puțin în țară – o bună parte au plecat de sărăcie să muncească în străinătate. Dumneavoastră cum le-ați răspunde?

Igor Dodon: Foarte simplu: gradul de integrare economică este mult mai înalt cu țările CSI, atât la capitolul exporturi și remitențe, cât și la importuri de resurse energetice și altele. Și acest lucru nu poate fi schimbat așa cum spun cei de la guvernare – că vom semna Acordul de liber schimb și imediat mărfurile noastre vor fi exportate masiv în UE și va fi cerere la ele. Nu e chiar așa. Noi știm că chiar și acele cote pe care le-am negociat în 2008 în cadrul Acordului de Preferințe comerciale autonome nu sunt valorificate. Adică nu este cerere pentru produsele noastre pe piața UE.

Și atunci, de ce noi trebuie să tăiem accesul nostru spre o anumită piață, neavând claritatea ce vom face mai departe cu aceste produse? Noi vom ajunge în situația în care au ajuns, cu regret, unele state Baltice, unde tineret nu este în țară, unde au plecat toți și lucrează în diferite țări europene și au probleme majore în a întreține același Fond social. Spre asta se merge și la noi. Și acest lucru este foarte riscant.

În afară de aceasta, vom pierde Transnistria, în mod sigur. În plus la aceasta vom avea probleme majore pe interior cu Găgăuzia și alte regiuni.

Unde merg guvernării? Eu câte o dată mă uit la ei și am impresia că ei nici nu se gândesc la aceste lucruri. În aceste condiții vor fi penalizați și încă foarte, foarte dur.

Lina Grău: Partidul Socialiștilor, dacă vine la guvernare într-o anumită coaliție după 2014, va pleda pentru schimbarea actualului curs către UE?

Igor Dodon: Eu sunt ferm convins că următoarea guvernare va fi o guvernare socială, spre deosebire de cea oligarhică care este acum. Noi vom face tot posibilul ca să rezolvăm problemele interne ale țării și, mai departe, subiectul integrării externe va fi scos la un referendum unde cetățenii vor spune unde consideră ei că e mai bine să mergem – în Est sau în Vest.

Dar eu sunt adeptul integrării mai aprofundate cu țările CSI. Deoarece din punct de vedere economic avem avantaje enorme.

Lina Grău: În editorialul său de astăzi, directorul executiv al Asociației pentru Politică Externă, Victor Chirilă, se referă și el la Acordul de Asociere cu UE și perspectiva europeană a Republicii Moldova.

Victor Chirilă,
directorul executiv al Asociației pentru Politică Externă

EDITORIAL

Acordul de Asociere cu UE: o șansă istorică pentru Moldova

La 29 noiembrie, la summitul Parteneriatului Estic de la Vilnius, Republica Moldova va parafa Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană. Fără îndoială, va fi un moment istoric ce va marca destinul nostru pentru mulți ani de acum încolo. Țara noastră va face un pas ferm pe calea afirmării sale ca stat democratic, prosper, modern și suveran în parteneriat cu UE.

Acordul de Asociere, desigur, nu este o panacee magică, ci o șansă unică de a scoate țara noastră din starea amorfă în care se află, la limita supraviețuirii, de 22 de ani. Prin acest acord, Uniunea Europeană, cea mai prosperă Comunitate de state din lume, se va angaja să susțină politic, economic, financiar și tehnologic Republica Moldova pentru a-și consolida democrația și statul de drept, a moderniza instituțiile și legile statului, a reduce birocrăția, a combate corupția, a asigura independența justiției, a moderniza agricultura, a dezvolta industria, a renova infrastructura, a demonopoliza comerțul, a asigura independența energetică, a dezvolta întreprinderile mici și mijlocii, a îmbunătăți capacitatea de concurență a companiilor naționale, a moderniza educația și medicina... Lista poate continua.

La rândul ei, Republica Moldova se va angaja să implementeze reformele prevăzute de acord și să respecte valorile democrației pe care se întemeiază UE și acordurile sale de asociere.

Angajamentul UE nu este pe placul tuturor, mai ales pentru cei certați cu democrația și statul de drept. Pe măsură ce ne apropiem de summitul de la Vilnius se întesc din ce în ce mai mult presiunile interne și externe exercitate asupra Republicii Moldova de cei nemulțumiți de parcursul european ales liber de noi. Partidul Comuniștilor, mai ieri european, azi eurasiatic, ne promite o revoluție de catifea care ar împiedica parafarea, iar ulterior semnarea, Acordului de Asociere. Comuniștii ne oferă, în schimb un "viitor luminos" un "deja-vu nostalgic" în Uniunea Vamală Rusia-Belarus-Kazahstan, alături de ultimul dictator din Europa, Lukașenko. Protestele comuniștilor se țin lanț, încercând astfel să creeze haos în țară.

Tiraspolul promite Moscovei să aducă Găgăuzia și Bălțiul în viitoarea Uniune Eurasiatică. Provoacările transnistrene în Zona de Securitate de pe Nistru se înmulțesc. Rusia boicotează vinurile noastre și ne

amenință cu noi taxe vamale. Vicepremierul rus Dmitri Rogozin "speră" că moldovenii nu vor îngheța la iarnă și ne avertizează profetic că asocierea cu UE va dezgheța conflictul pe Nistru. De asemenea, Rogozin și alți oficiali ruși ne îndeamnă sugestiv să nu uităm că în Rusia muncesc sute de mii de moldoveni, mulți din ei ilegal.

Ofensiva anti-asociere cu UE dezlănțuită asupra țării noastre de Rusia și acoliții săi va crește în intensitate după summitul de la Vilnius. Fără nicio îndoială, Moldova va fi supusă unui amplu atac/șantaj politic, economic, energetic și mediatic de către Moscova. Cât de eficiente sunt presiunile Rusiei putem judeca după tristele exemple ale Armeniei și Ucrainei, care au fost silit să renunțe la planurile lor de parafare și respectiv semnare a Acordurilor de Asociere cu UE.

Fiind încurajată de aceste "victorii", Moscova își va îndrepta nestingherită atenția politică asupra țării noastre. Într-un an electoral acest lucru ne poate costa foarte scump. Capitulara Ucrainei ne lasă descoperiți în fața Rusei și motivează Tiraspolul să fie de acum încolo mult mai intransigent în promovarea planurilor sale de destabilizare a situației în Zona de Securitate și de sabotare a Acordului de Asociere dintre Republica Moldova și UE. Promotorii integrării eurasiatice, deschiși și ascunși, din interiorul țării vor deveni mult mai hotărâți în discreditarea mediatică a Acordului de Asociere și hărțuirea guvernării pro-europene, exploatând la maxim gafele acesteia din urmă.

Va rezista Republica Moldova unui astfel de asalt anti-european coordonat din exterior și interior? Greu de spus. O țară sfâșiată între Est și Vest, o țară îngenuchiată de sărăcie și corupție, o țară dezamăgită și fără voință, o țară fără ambiție și curaj, o țară fără dorință de a rezista este o pradă ușoară pentru poftele Rusiei. Bineînțeles, UE va fi solidară cu noi, cu cei care dorim să construim o țară liberă, democratică și prosperă. Însă, acest lucru nu va fi îndeajuns!

Pentru a rezista, pentru a nu repeta soarta Armeniei și Ucrainei, pentru a continua să mergem ferm pe drumul integrării europene trebuie să fim în primul rând solidari acasă, noi, cei pentru care libertatea, demnitatea și destinul nu se vând, nici măcar pentru gaz ieftin rusesc.